

Vragen door de leden der Kamer gesteld overeenkomstig artikel 140 van het Reglement van Orde, en de daarop door de regering schriftelijk gegeven antwoorden

5

Vragen van de leden van de bijzondere commissie voor de **JBZ-Raad**¹, meegedeeld aan de Minister van Buitenlandse Zaken, op 4 december 2001 over de bevrozing van tegoeden van terroristen en de Sanctiewet 1977.

1
Kunt u duidelijk maken hoe de regering sanctieregelingen op het gebied van het betalingsverkeer kon afkondigen tegen personen en organisaties, terwijl de Sanctiewet 1977 waarop de regelingen waren gebaseerd, naar het de leden voorkomt, voorziet in maatregelen tegen staten of gebieden en niet tegen personen of organisaties?

2
Wordt elk (vermoedelijk) lid van een terroristisch netwerk geacht op te treden voor of namens een entiteit die de macht heeft over een bepaald gebied?

3
Betekent dit dat, nu de Taliban niet langer aan de macht zijn in Afghanistan, het niet langer mogelijk zou zijn dergelijke personen en organisaties te treffen met sancties op basis van de Sanctiewet 1977?

4
Kunt u, in aanvulling op BNC-fiche 22 112, nr. 213, fiche 7, nader toelichten welke consequenties de ontwerp-verordening inzake specifieke beperkende maatregelen

tegen bepaalde personen en entiteiten in het kader van de strijd tegen het internationale terrorisme (*COM (2001)569*) zal hebben voor de Nederlandse Sanctiewet 1977.

5
Deelt u de mening van de leden dat, nu artikel 308 EG-verdrag als rechtsgrondslag wordt gehanteerd, een optimale betrokkenheid van het Nederlandse parlement is geboden bij het oprekken van de toepassing van het EG-verdrag in deze gevoelige materie?

Toelichting:

De aanslagen van 11 september jl. hebben aanleiding gegeven tot het voortvarend treffen van tal van maatregelen tegen terrorisme op verschillende terreinen. Zo zijn in oktober en november in de staatscourant drie maal sanctieregelingen gepubliceerd waarmee de middelen van in bijlagen genoemde personen en organisaties werden bevroren (Sanctieregelingen Taliban van Afghanistan 2001 II en III, Stcrt. 194, 199 en 217). Deze sanctieregelingen zijn inmiddels alle op een later moment ingetrokken, nadat het VN-sanctiecomité de lijsten van de VS hadden overgenomen en deze lijsten dientengevolge ook als bijlagen bij de oorspronkelijke EG-verordening 467/2001 van 6 maart 2001 werden opgenomen. Uiteraard is haast geboden bij het bevroren van tegoeden van vermeende terroristen en daarbij telt elke dag, doch het toerekenen van

daden van personen en organisaties (woonachtig c.q. gevestigd in tal van landen buiten Afghanistan) aan de Taliban van Afghanistan lijkt nogal geconstrueerd. Vooral de eerste lijst was weinig gespecificeerd qua identiteitsgegevens, waarbij de vraag rijst of er wel voldoende onderbouwing was voor de sancties. Nu de ontwikkelingen in Afghanistan laten zien dat de machtsbasis van de Taliban in snel tempo is afgebrokkeld, is het maar zeer de vraag of niet ook EG-verordening 467/2001 met latere wijzigingen snel achterhaald zal zijn. Daarom zal een instrument tegen het internationale terrorisme een betere rechtsbasis vormen. Toch is het aanpakken van verdachte personen en organisaties wezenlijk anders dan het treffen van sancties tegen staten of gebieden. Eventuele lacunes in de Europese en Nederlandse wetgeving dienen zo spoedig mogelijk verholpen worden, doch wel met voldoende oog voor juridische waarborgen.

Antwoord

Antwoord van de heer **Van Aartsen** (minister van Buitenlandse Zaken) en de minister van Financiën. (Ontvangen 2 januari 2002).

1
De Sanctiewet 1977 biedt de grondslag om nationale regels vast te stellen ter uitvoering van «verdragen, besluiten of aanbevelingen van organen van volkenrechtelijke organisaties, dan wel aan

internationale afspraken, met betrekking tot de handhaving of het herstel van de internationale vrede en veiligheid of de bevordering van de internationale rechtsorde» (artikel 2). Die nationale regels kunnen betrekking hebben op al hetgeen is vereist ter voldoening aan de hiervoor bedoelde internationale verplichtingen en afspraken, «met betrekking tot de in de regels aangewezen staten of gebieden». Sinds 1999 zijn internationale sancties van kracht jegens de Taliban van Afghanistan en daaraan gelieerde organisaties en personen. Deze internationale sancties vinden hun rechtsgrond in VN-Veiligheidsraadresoluties 1267 (1999) en 1333 (2000). Het VN-sanctiecomité Taliban is het competente orgaan dat besluit welke personen, entiteiten en lichamen geacht worden banden te hebben met de Taliban en/of Al Qaida. Communautaire uitvoeringsmaatregelen inzake het bevriezen van tegoeden ten aanzien van de Taliban van Afghanistan zijn voorzien in verordening 467/2001 van 6 maart 2001. Verordeningen hebben directe werking. In deze verordening is vastgelegd dat de Europese Gemeenschap de besluiten van het VN-sanctiecomité onverkort overneemt. Daarenboven legt VN-Veiligheidsraadresolutie 1373 (29 september 2001) in artikel 1, lid c, de verplichting op om «zonder uitstel» de tegoeden te bevriezen van personen of organisaties die zich schuldig maken aan terrorisme, dan wel terrorisme faciliteren («freeze without delay»). Ter uitvoering van de op resoluties 1267 en 1333 gerichte Europese verordening zijn op basis van de Sanctiewet 1977 sanctieregelingen tot stand gebracht die betrekking hebben op personen en organisaties die kunnen worden beschouwd als verbonden met de machthebbers in Afghanistan, de Taliban. Mede met het oog op de uitvoering van resolutie 1373 zijn op grond van de Sanctiewet 1977, en vooruitlopend op aanpassing van verordening 467/2001, in oktober en november 2001 sanctieregelingen tot stand gebracht. Na totstandkoming van nieuwe lijsten bij de Europese verordening 467/2001 zijn de sanctieregelingen ingetrokken en vervangen door regelingen die overtreding van de verordening

strafbaar stellen. Voor alle tot stand gekomen sanctieregelingen geldt evenwel dat de door sanctieregelingen getroffen personen en organisaties alle worden geacht verbonden te zijn aan de Taliban van Afghanistan, zodanig dat sancties jegens de bedoelde personen en organisaties – mede – de Taliban treffen. De relatie tussen de bedoelde personen en organisaties en de Taliban van Afghanistan is telkenmale vastgesteld door het VN-sanctiecomité Taliban. Aan de conditie in de Sanctiewet 1977 dat de sancties betrekking hebben op staten of gebieden is daardoor voldaan.

2

Neen. Tal van terroristische organisaties hebben geen vaste territoriale basis. Bij de VN-sancties tegen de Taliban van Afghanistan (en dientengevolge de communautaire uitvoeringsmaatregel) is er evenwel een verband gelegd tussen leden van terroristische netwerken en de entiteit die de macht heeft op een bepaald gebied. Artikel 1 van de EG-verordening 467/2001 definieert «door de Taliban gecontroleerd Afghanistan» als «het Afghaans grondgebied dat onder controle staat van de Taliban, zoals bepaald door het VN-sanctiecomité Taliban».

3

In internationaal verband zijn de sancties jegens de Taliban van Afghanistan en de daaraan gelieerde personen en organisaties (VN-Veiligheidsraadresoluties 1267 en 1333 alsmede EG-verordening 467/2001) niet opgeheven. De omstandigheid dat de Taliban de macht in Afghanistan hebben moeten prijsgeven, brengt daarom geen verandering in de nationale rechtsgrond voor sancties. Anticiperend op eventuele intrekking van bovengenoemde Veiligheidsraadresoluties en de verordening streeft Nederland ernaar om de namen van organisaties en personen genoemd in verordening 467/2001 over te nemen op de lijst die zal worden gehecht bij de nieuwe verordening inzake «specifieke beperkende maatregelen tegen bepaalde personen en entiteiten in het kader van de strijd tegen het internationale terrorisme» (COM(2001)569). Zoals ik Uw Kamer op 12 december berichtte (brief DIE/647) bereikte de Algemene Raad op

10 december een politiek akkoord over deze verordening.

4

In nationaal verband heeft de Nederlandse regering in een Actieplan terrorismebestrijding en veiligheid een groot aantal maatregelen neergelegd. Een van de voorgenomen maatregelen omvat een wijziging van de Sanctiewet 1977 (zie Kamerstukken II, 2001/02, 27 925, nr. 10). Wijziging van de Nederlandse Sanctiewet van 1977 is noodzakelijk om te komen tot strafbaarstelling bij eventuele overtredingen van de in vraag 4 bedoelde verordening. De Sanctiewet is – zoals deze nu luidt – niet geschikt voor het strafbaar stellen van overtreeders aangezien erin slechts wordt gerefereerd naar het uitvoeren van sancties tegen staten en gebieden. Dat blijkt sinds 11 september jl. een te vergaande beperking: de internationale coalitie tegen het terrorisme richt zich niet (alleen) tegen staten maar (ook) tegen individuen en organisaties die niet als verlengde arm van een staat optreden. Om de internationale sancties tegen het terrorisme ook in Nederland onverkort uit te kunnen oefenen is een aanpassing van de Sanctiewet nodig waardoor deze beperking wordt opgeheven. Gelet op het grote belang van een adequate en spoedige uitvoering van het Actieplan streeft de Regering ernaar om het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk in werking te doen treden.

5

Bij EG-wetgeving met artikel 308 EG-verdrag als rechtsbasis, heeft het Europees Parlement adviesrecht. De Regering deelt de mening van Uw Kamer niet als zou de toepassing van het EG-verdrag worden «opgerekt» nu dat artikel 308 EG-verdrag mede als rechtsgrondslag van de verordening wordt gehanteerd. De verordening raakt direct aan het vrij verkeer van kapitaal in de Gemeenschap. Het in artikel 308 EG-verdrag vereiste verband met de Gemeenschappelijke Markt is daarmee aangetoond. Artikel 308 EG maakt voorts gewag van de zinsnede dat het artikel toepasbaar is om «een doelstelling van de gemeenschap te verwezenlijken». De lidstaten en Europese Commissie meenden dat uniforme en gemeenschappelijke maatregelen om

VN-Veiligheidsraadresolutie 1373 uit te voeren de solidariteit tussen de lidstaten (art 2 EG-verdrag) zou bevorderen.

Ook in het verleden is artikel 308 EG als rechtsgrondslag gehanteerd om vorm te geven aan regelgeving die samenhangt met het beleid ten aanzien van derde landen met aspecten die doorwerken binnen de Unie naar de lidstaten. Artikel 235 EG (de voorloper van artikel 308) was de rechtsgrondslag bij ondermeer sancties tegen Irak en de «Helms Burton Blocking Statute». Artikel 308 is nog steeds de rechtsgrondslag van de externe hulpverordeningen van de Gemeenschap (CARDS, MEDA, TACIS ed.)

¹ Te weten: V.d. Beeten (CDA), De Blécourt-Maas (VVD), Broekers-Knol (VVD), Dölle (CDA), Van Eekelen (VVD), Jurgens (PvdA), Kohnstamm (D66), Pastoor (CDA), Le Poole (PvdA), Ruers (SP), Veling (ChristenUnie) en De Wolff (GL).